

Projekta „Urbānais audits 2013/2014” Eiropas pilsētu raksturojums

Centrālā statistikas pārvalde

Informatīvais apskats

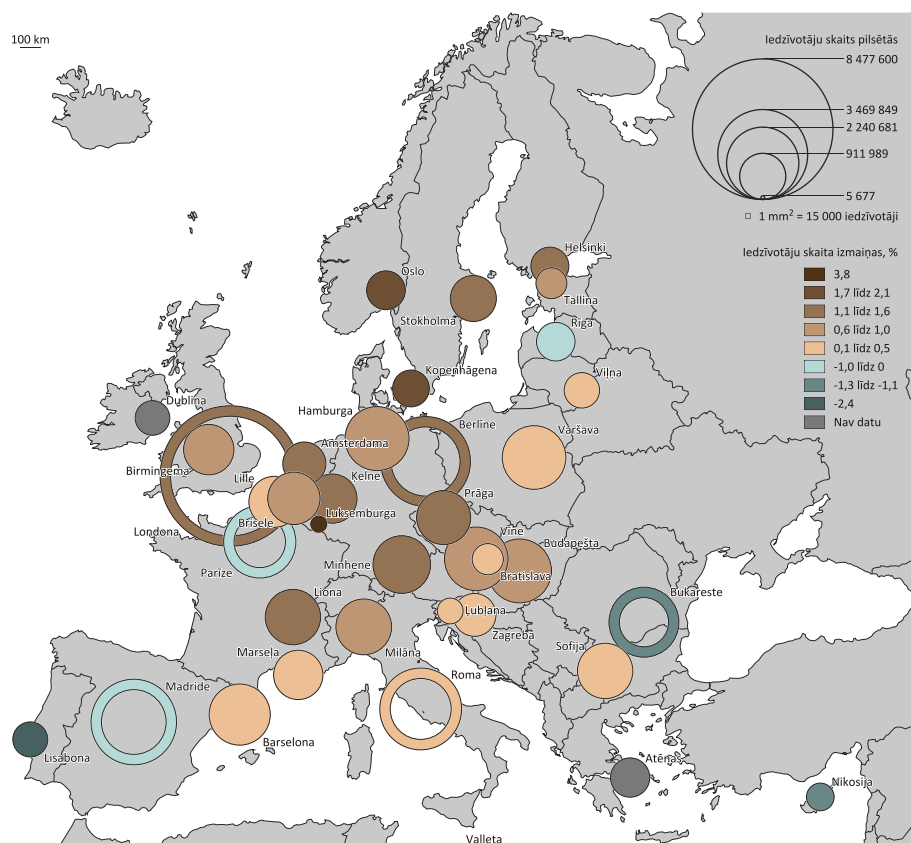
Projekts ir Eiropas Komisijas Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta (DG REGIO) un Eiropas Savienības Statistikas biroja (*Eurostat*) iniciatīva. Tas ir iepriekšējo „Urbānais audits” projektu turpinājums, un tā mērķis ir apkopot urbānās statistikas datus par dzīves kvalitāti Eiropas pilsētās. Vairāk informācijas par datiem un to metodoloģiju var atrast *Eurostat* datubāzes sadaļā „Vispārējā un reģionālā statistika/ Urbānais audits” (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>).

Šajā publikācijā ietverti 2013. un 2014. gada dati par 38 pilsētām Eiropā: Eiropas Savienības dalībvalstu un Norvēģijas galvaspilsētām un pilsētām ar iedzīvotāju skaitu vairāk par vienu miljonu.

Eiropas pilsētas

Eiropas galvaspilsētās un lielajās pilsētās 2015. gada sākumā dzīvoja 51,9 miljons iedzīvotāju. Londonā (8,477 milj.), Berlīnē (3,469 milj.) un Madridē (3,141 milj.) bija vislielākais iedzīvotāju skaits. Savukārt vismazākais iedzīvotāju skaits bija Maltas, Luksemburgas un Slovēnijas galvaspilsētās – Valletā (5,7 tūkst.), Luksemburgā (111,3 tūkst.) un Ļubļanā (287,2 tūkst.).

Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas Eiropas pilsētās

Saturs

Eiropas pilsētas	1
Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas Eiropas pilsētās	1
Iedzīvotāju skaits lielākajā daļā pilsētu pieaug	2
Luksemburgā tikai 36,2 % iedzīvotāju ir pilsoņi	2
Baltijas valstu galvaspilsētās lielākais relatīvais sieviešu skaits	3
Visaugstākais bezdarba līmenis bija Briselē, Marselē, Lillē un Dublinā	4
Visās pilsētās ekonomiskās aktivitātes līmenis vīriešiem ir augstāks nekā sievietēm	4
Atēnās un Skandināvijas galvaspilsētās – Oslo, Kopenhāgenā un Stokholmā visaugstākie dzimstības rādītāji	5
Augstākā mirstība uz ceļiem - Romā, Rīgā un Viļņā	6
Izmantoto datu tabula	7

2016
16-000-000

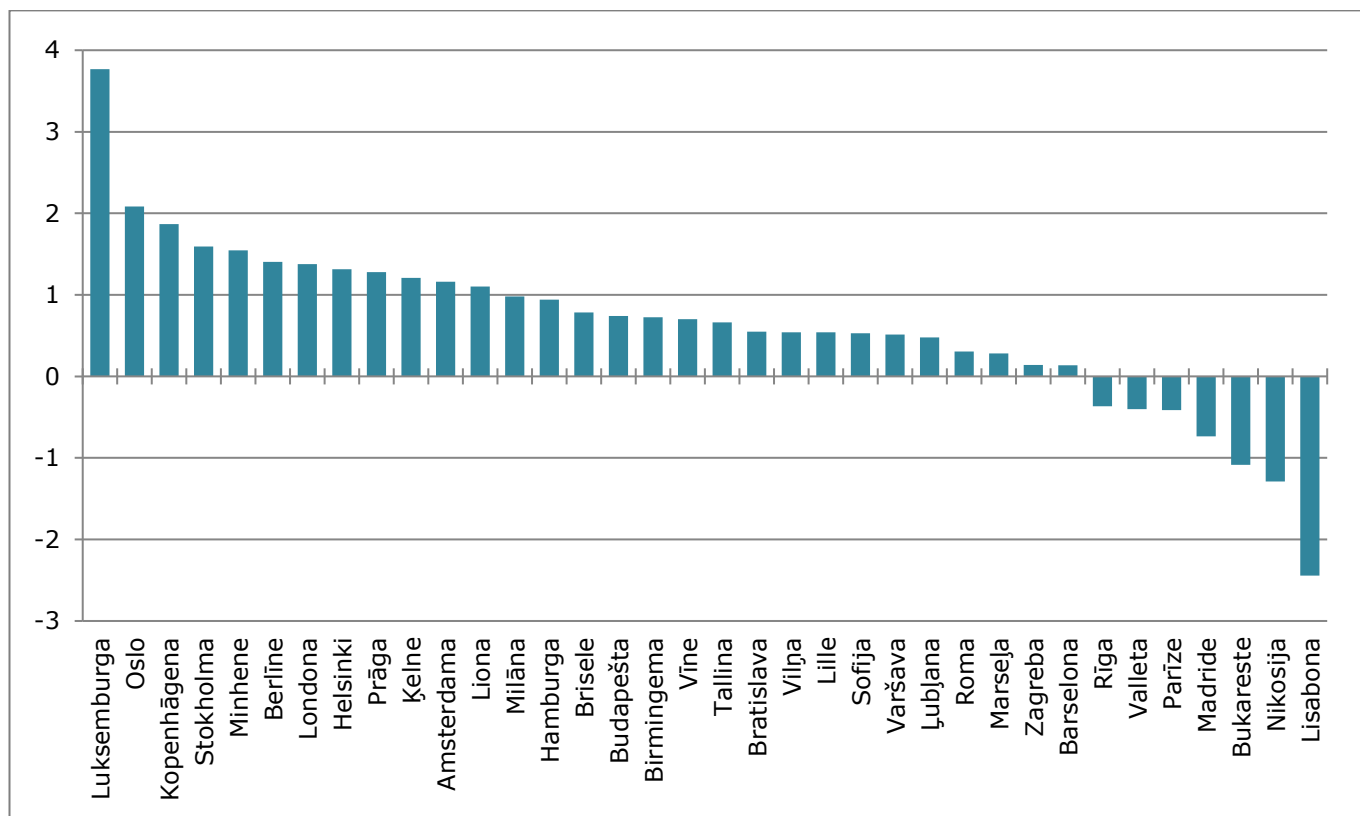
Iedzīvotāju skaits lielākajā daļā pilsētu pieaug

2014. gadā lielākajā daļā Eiropas galvaspilsētu un lielo pilsētu iedzīvotāju skaits pieauga. Negatīvs iedzīvotāju skaita pieaugums bija tikai septiņās no 36 Eiropas pilsētām (Lisabonā, Nikosijā, Bukarestē, Madridē, Parīzē, Valletā un Rīgā).

Vislielākais pastāvīgo iedzīvotāju skaita pieaugums 3,8 % bija Luksemburgā. Gandrīz uz pusi mazāks pieaugums nekā Luksemburgā bija Oslo (2,1 %) un Kopenhāgenā (1,9 %). Visstraujākais pastāvīgo iedzīvotāju skaita samazinājums bija Lisabonā (-2,4 %), Nikosijā (-1,3 %) un Bukarestē (-1,1 %).

Rīgā (-0,4 %) iedzīvotāju skaits samazinājās, savukārt pārējās Baltijas valstīs nedaudz pieauga – Tallinā (0,7 %) un Viļņā (0,5 %).

Iedzīvotāju skaita izmaiņas 2014. gadā

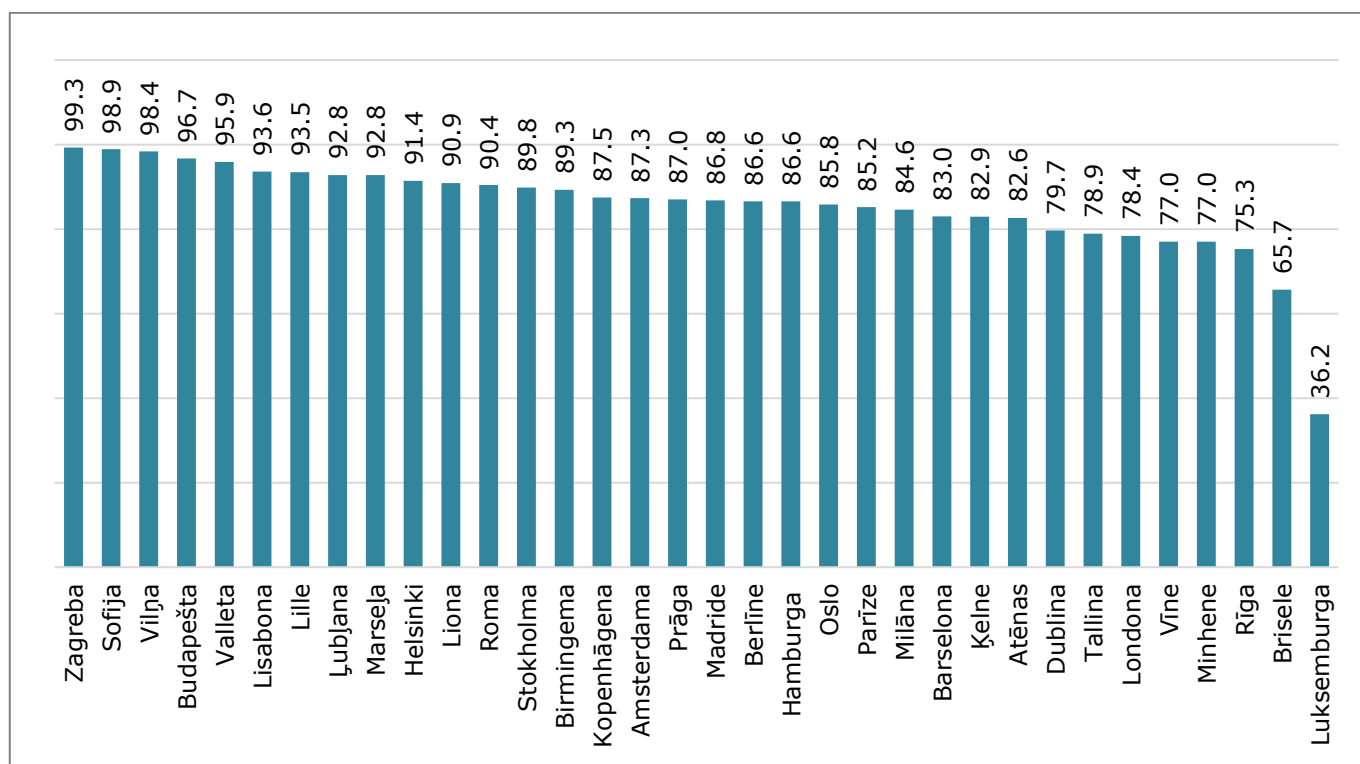

Luksemburgā tikai 36,2 % iedzīvotāju ir pilsoņi

Eiropas Savienības (turpmāk – ES) pamatprincipi – darbaspēka pārvietošanās brīvība un preču, pakalpojumu un kapitāla brīva aprīte – atstāj savu iespaidu uz ES galvaspilsētu un lielo pilsētu iedzīvotāju valstiskās piederības sastāvu. Luksemburgā un Briselē, kas ir ES institūciju koncentrēšanās vieta un darījumu centrs, pilsoņu īpatsvars bija attiecīgi 36,2 % un 65,7 %. Pārējie šo pilsētu iedzīvotāji lielākoties ir citu ES valstu pilsoņi.

Latvijā un Igaunijā vēsturiski izveidojies liels nepilsoņu īpatsvars, tāpēc Rīga ierindojas trešajā vietā (75,3 %) pēc zemākā pilsoņu īpatsvara, bet Tallinā rādītājs sasniedz 78,9 %. Savukārt Viļņā atšķirībā no Rīgas un Tallinas tas bija 98,4 % – trešais augstākais rādītājs, jo Lietuvā nav nepilsoņu, bet citu valstu pilsoņu īpatsvars ir neliels.

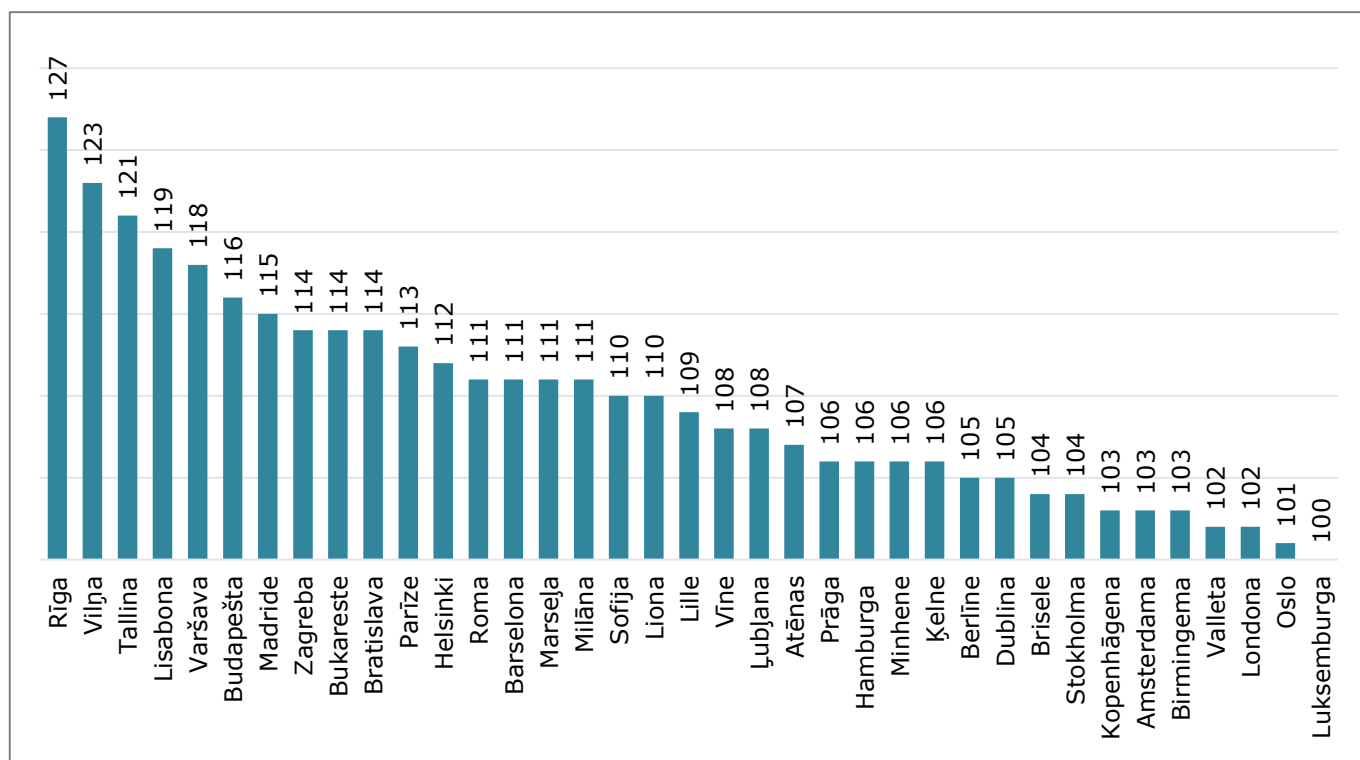
Pilsoņu īpatsvars

Baltijas valstu galvaspilsētās lielākais relatīvais sieviešu skaits

Lai gan nevienam nav noslēpums, ka Eiropā sieviešu ir vairāk nekā vīriešu, tomēr ir tādas Eiropas pilsētas, kur dzimumu sadalījums iedzīvotāju skaitā ir vienlīdzīgs. Luksemburgā vīriešu ir tikpat daudz, cik sieviešu (100), Oslo var ierindot otrajā vietā ar 101 sievieti uz 100 vīriešiem, bet trešo vietu daļa Londona un Valleta, kur šis rādītājs bija 102 sievietes uz 100 vīriešiem. Savukārt vislielākais sieviešu skaits uz 100 vīriešiem bija Baltijas valstu galvaspilsētās – Rīgā (127), Viļņā (123) un Tallinā (121).

Sieviešu skaits uz 100 vīriešiem

Visaugstākais bezdarba līmenis bija Briselē, Marseļā, Lillē un Dublinā

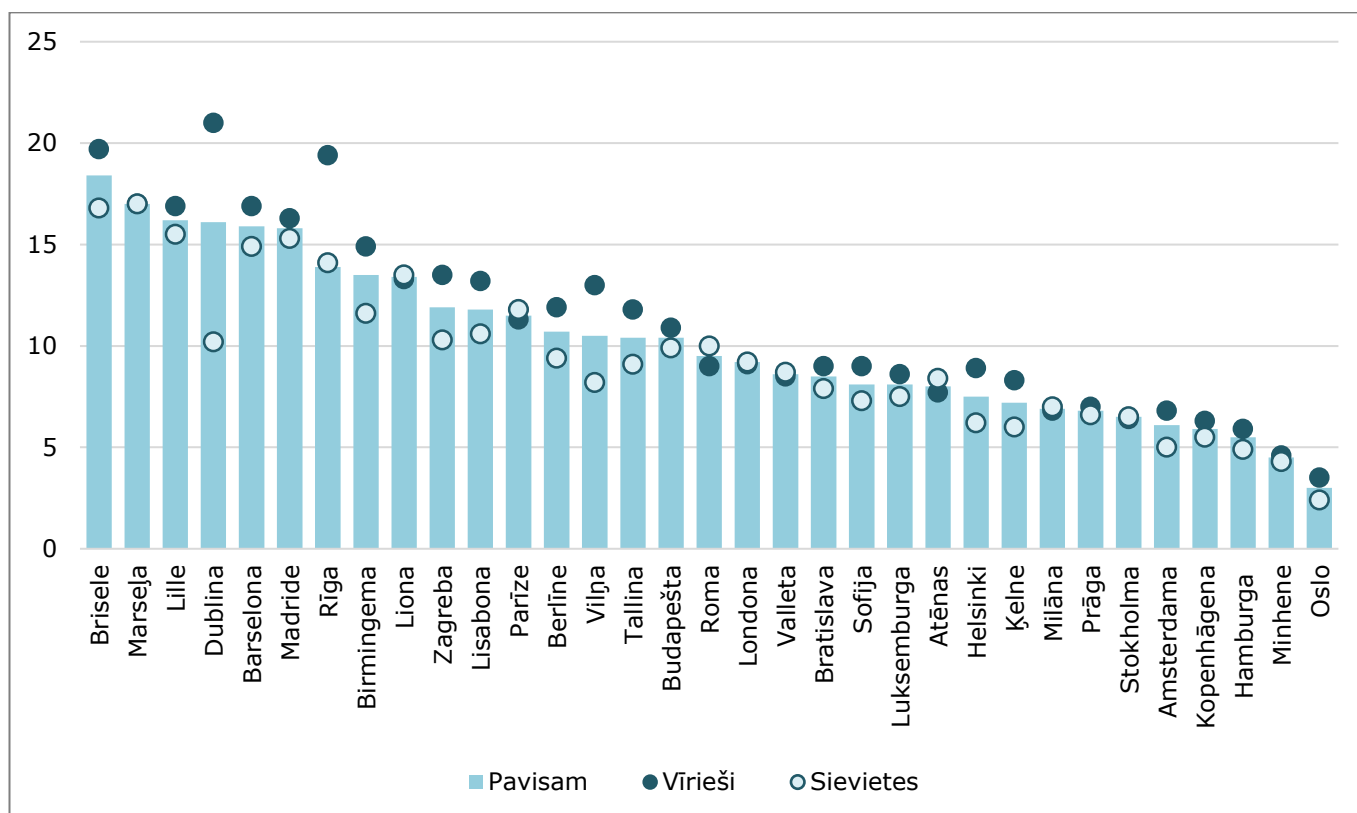
Viszemākais bezdarba līmenis bija Oslo (3,0 %), Minhenē (4,5 %), Hamburgā (5,5 %) un Kopenhāgenā (5,9 %). Savukārt visaugstākais bezdarbs bija novērots Briselē (18,4 %), Marseļā (17 %), Lillē (16,2 %) un Dublinā (16,1 %). No 33 apskatāmajām Eiropas pilsētām Rīgas rādītājs (13,9 %) ir septītais augstākais, Viļņai (10,5 %) tas ir četrpadsmitais, bet Tallinai (10,4 %) – piecpadsmitais augstākais.

Pārsvarā vīriešu bezdarba līmenis ir augstāks nekā sievietēm, kā arī vīriešu bezdarbs ir augstāks par kopējo bezdarba rādītāju pilsētā. Augsts vīriešu bezdarbs bija Dublinā (21 %), Briselē (19,7 %) un Rīgā (19,4 %). No 33 Eiropas pilsētām Viļņa (13 %) ieņem divpadsmito vietu, bet Tallinā bezdarba līmenis vīriešiem bija zemākais Baltijas valstīs (11,8 %), tādēļ Tallina ieņem četrpadsmito vietu.

Kopējā tendence rāda, ka sieviešu bezdarba rādītāji ir zemāki par kopējo bezdarba līmeni. Augsts bezdarba rādītājs sievietēm bija Marseļā (17,0 %), Briselē (16,8 %) un Lillē (15,5 %). Rīgā šis rādītājs bija 14,1 %, tāpēc to var ierindot sestajā vietā. Tallina (9,1 %) ieņem 17. vietu, bet Viļņā sieviešu bezdarba rādītājs bija zemākais visā Baltijā (8,2 %), un tā atrodas saraksta 20. vietā.

Vislielākā atšķirība starp vīriešu un sieviešu bezdarba līmeni bija Dublinā (10,8 procentpunkti), Rīgā (5,3) un Viļņā (4,8).

Bezdarba līmenis

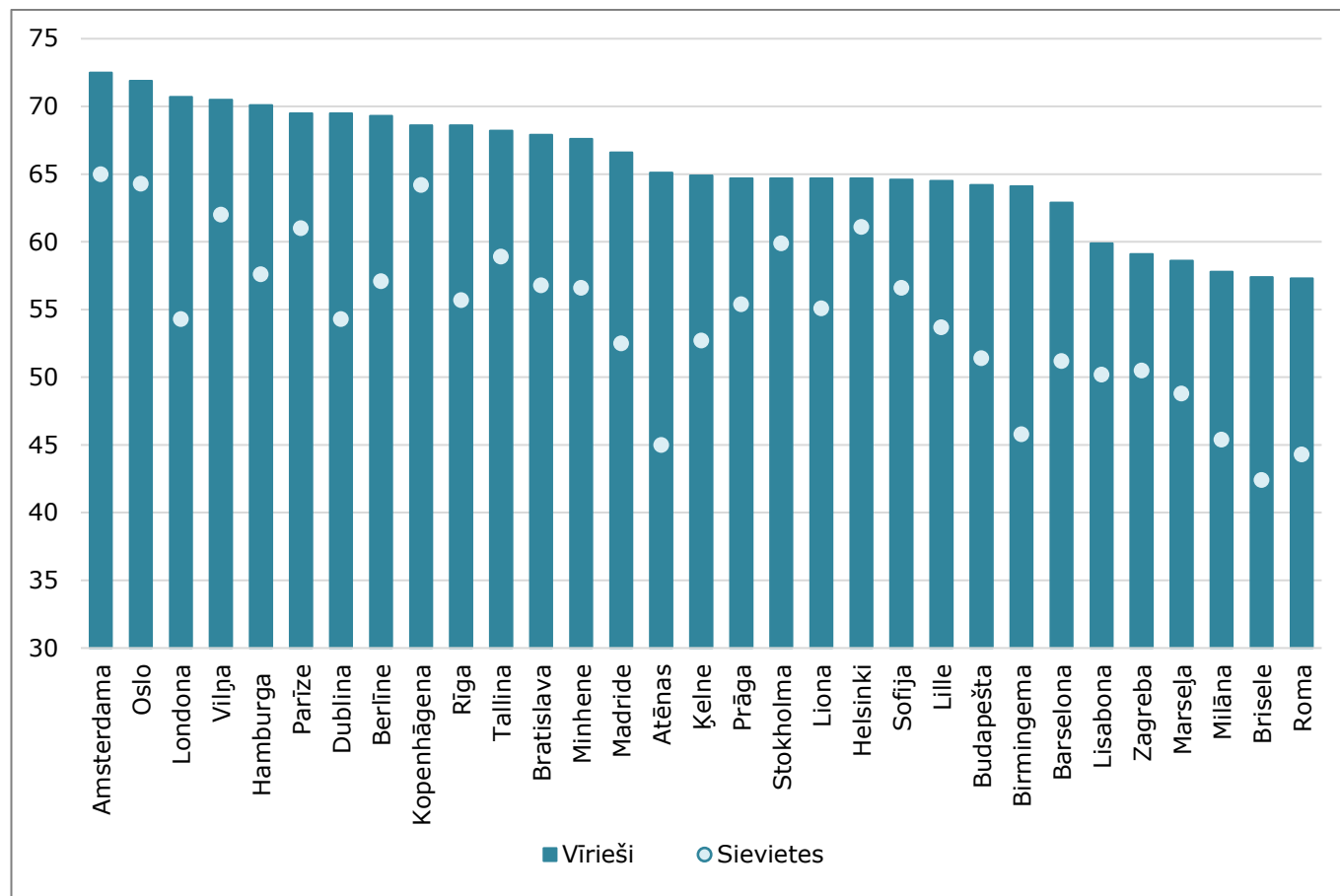
Visās pilsētās ekonomiskās aktivitātes līmenis vīriešiem ir augstāks nekā sievietēm

Analizējot vīriešu un sieviešu ekonomisko aktivitāti, var secināt, ka vīriešiem ekonomiskās aktivitātes līmenis visaugstākais ir Amsterdamā (72,5 %), Oslo (71,9 %), Londonā (70,7 %) un Viļņā (70,5 %). Izņemot Londonu, šajās pilsētās ir arī augstākais ekonomiskās aktivitātes līmenis sievietēm: četras Eiropas pilsētas ar augstāko sieviešu ekonomiskās aktivitātes rādītāju bija Amsterdama (65,0 %), Oslo (64,3 %), Kopenhāgena (64,2 %) un Viļņa (62 %).

Rīga Eiropas pilsētu vidū ir desmitajā vietā (68,6 %) vīriešu ekonomiskās aktivitātes un četrpadsmitajā vietā (55,7 %) sieviešu ekonomiskās aktivitātes ziņā. Tallina ir vienpadsmitajā vietā (68,2 %) pēc vīriešu ekonomiskās aktivitātes un astotajā vietā (58,9 %) pēc sieviešu ekonomiskās aktivitātes.

Vismazākā atšķirība starp ekonomiskās aktivitātes līmeni vīriešiem un sievietēm bija Skandināvijas valstu galvaspilsētās – Helsinkos (3,6 procentpunkti), Kopenhāgenā (4,4), Stokholmā (4,8). Savukārt vislielākā atšķirība starp dzimumiem bija Atēnās (20,1) procentpunkti, Birmingemā (18,3) un Londonā (16,4).

Vīriešu un sieviešu ekonomiskās aktivitātes līmenis

Atēnās un Skandināvijas galvaspilsētās – Oslo, Kopenhāgenā un Stokholmā visaugstākie dzimstības rādītāji

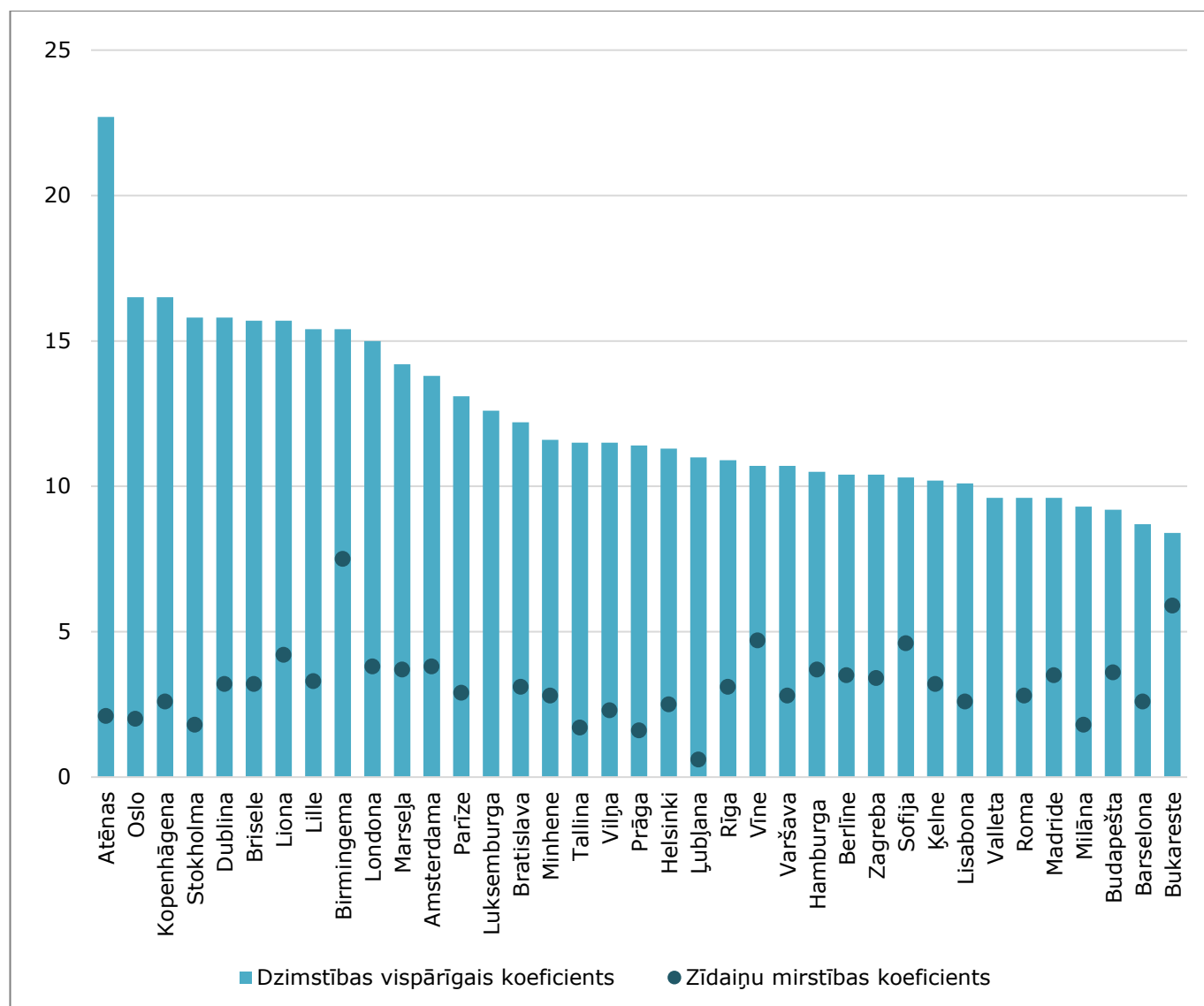
Visaugstākais dzimušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem bija Atēnās – 22,7. Par trešdaļu zemāks šis rādītājs bija Skandināvijas valstu galvaspilsētās – Oslo (16,5), Kopenhāgenā (16,5) un Stokholmā (15,8). Salīdzinot 37 Eiropas pilsētas, viszemākais dzimstības rādītājs bija Bukarestē (8,4), Barselonā (8,7), Budapeštā (9,2) un Milānā (9,3). Rīga (dzimstības vispārīgais koeficients – 10,9) atrodas saraksta 22. vietā, bet Tallina (11,5) un Viļņa (11,5) daļa 17. un 18. vietu.

Dzimstības vispārīgā koeficienta atšķirības ir salīdzinoši lielas – augstākais un zemākais rādītājs atšķiras par 2,7 reizēm (attieci Atēnas – 22,7 un Bukarestē – 8,4).

Arī zīdaiņu mirstības koeficients, kas ir viens no svarīgākajiem veselības sistēmu un labklājību raksturojošiem rādītājiem, Eiropas pilsētās būtiski atšķiras.

Viszemākais zīdaiņu mirstības koeficients bija Ļubjanā (0,6), otrajā vietā bija Prāga (1,6), trešajā vietā – Tallina (1,7), bet ceturtajā – Milāna (1,8) un Stokholma (1,8). Attiecībā uz attīstības valstīm zīdaiņu mirstības koeficients, kas ir virs 5 uz 1000 dzīvi dzimušajiem, vērtējams kā ļoti augsts. Birmingemā zīdaiņu mirstība sasniedza 7,5 mirušos uz 1000 dzīvi dzimušajiem, Bukarestē (5,9). Arī Vīnē (4,7) un Sofijā (4,6) šie rādītāji bija augsti. Rīgā (3,1) zīdaiņu mirstība bija augstāka nekā Viļņā (2,3) un Tallinā (1,7).

Dzimstības vispārīgais koeficients un zīdaiņu mirstības koeficients (uz 1000 dzīvi dzimušo)

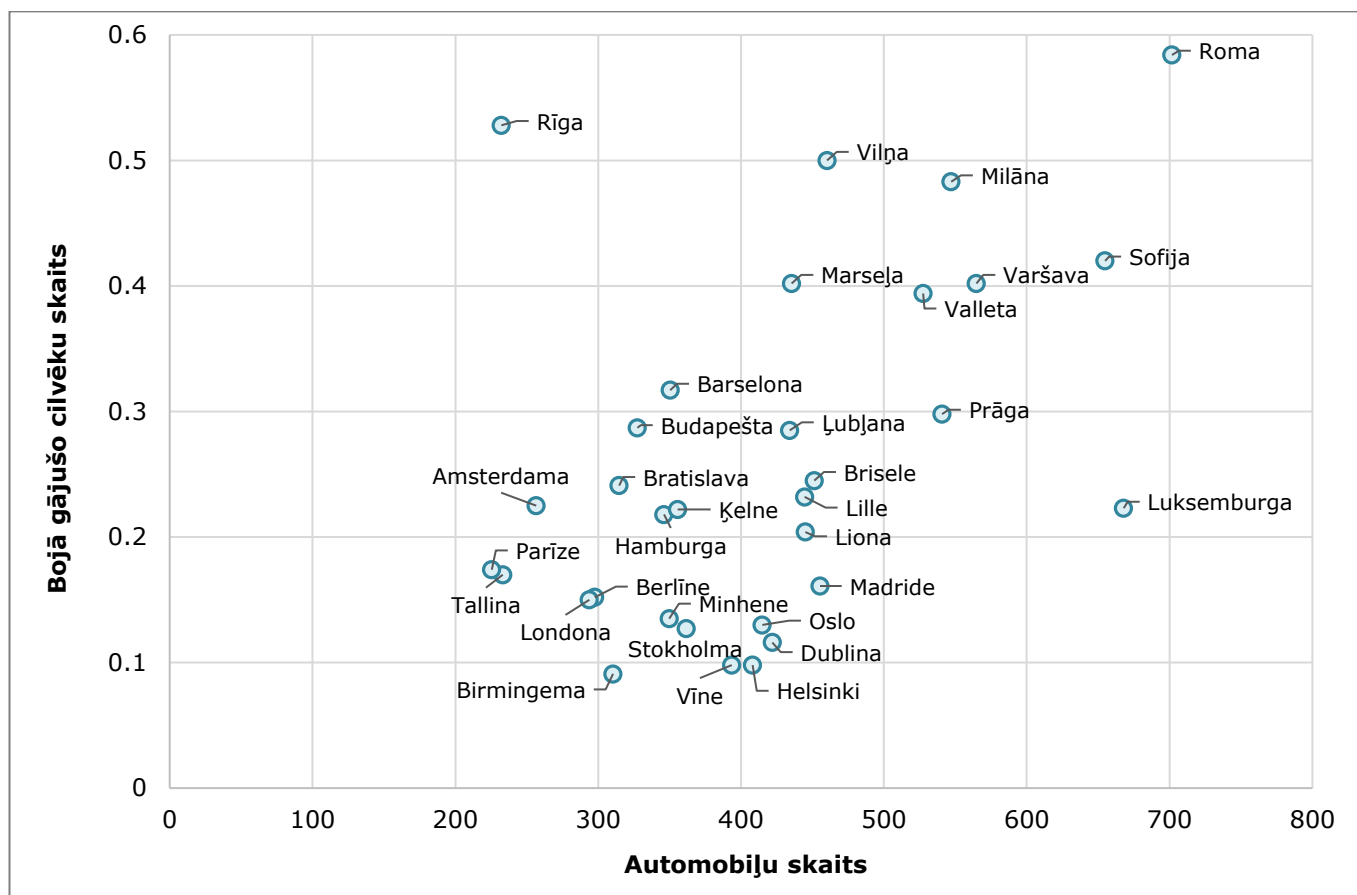

Augstākā mirstība uz ceļiem - Romā, Rīgā un Viļņā

Romā (701,7), Luksemburgā (667,9) un Sofijā (654,9) bija vislielākais reģistrēto vieglo automobiļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem. Savukārt vismazākais relatīvais automobiļu skaits bija Parīzē (225,5), Rīgā (232,2) un Tallinā (233,2). Viļņā (460,2) automobiļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem bija divreiz lielāks nekā Rīgā un Tallinā.

Vērtējot ceļu satiksmes negadījumos bojā gājušo skaitu uz 10 000 iedzīvotāju, Roma (0,584), Rīga (0,528) un Viļņa (0,5) ieņem trīs augstākās pozīcijas 34 Eiropas pilsētu vidū. Lai arī Romā relatīvais automobiļu skaits bija trīs reizes lielāks nekā Rīgā, ceļu satiksmes negadījumos bojā gājušo relatīvais skaits abās pilsētās bija vienlīdz augsts. Viszemākais rādītājs bija Birmingemā (0,091), Helsinkos (0,098) un Vīnē (0,098). Baltijas valstīs ceļu satiksmes negadījumos viszemākais bojā gājušo skaits bija Tallinā (0,170).

**Reģistrēto vieglo automobiļu skaits (uz 1000 iedzīvotāju) un
bojā gājušo cilvēku skaits ceļu satiksmes negadījumos
(uz 10 000 iedzīvotāju)**

Izmantoto datu tabula

Nosaukums	Pastāvīgo iedzīvotāju skaits 2015. gada sākumā	Pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas pret iepriekšējo gadu	2014. gads										
			Pilsoņu īpatsvars	Sieviešu skaits uz 100 vīriešiem	Bezdarba līmenis	Bezdarba līmenis, vīrieši	Bezdarba līmenis, sievietes	Vīriešu ekonomiskās aktivitātes līmenis	Sieviešu ekonomiskās aktivitātes līmenis	Dzīvīstības vispārīgais koeficients	Zīdaiņu mirstības koeficients (uz 1 000 dzīvi dzimušo)	Reģistrēto vieglo automobiļu skaits (uz 1000 iedzīvotāju)	Bojā gājušo cilvēku skaits ceļu satiksmes negadījumos (uz 10 000 iedzīvotāju)
Amsterdama	799 278 ¹	1,2	87,3 ¹	103	6,1 ¹	6,8 ¹	5,0 ¹	72,5 ¹	65,0 ¹	13,8 ²	3,8 ²	256,6 ³	0,225 ¹
Atēnas	664 046 ³	:	82,6 ^{e,5}	107	8,0 ¹	7,7 ^{e,5}	8,4 ^{e,5}	65,1 ^{e,5}	45,0 ^{e,5}	22,7 ⁵	2,1 ⁵	:	0,301 ³
Barselona	1 604 555	0,1	83,0	111	15,9	16,9	14,9	62,9	51,2	8,7 ^{e,3}	2,6 ^{e,3}	350,4	0,317 ³
Berlīne	3 469 849	1,4	86,6	105	10,7	11,9	9,4	69,3 ^{e,2}	57,1 ^{e,2}	10,4 ^{e,2}	3,5 ^{e,2}	297,6	0,152
Birmingema	1 096 800 ⁰	0,7	89,3 ^e	103	13,5 ^e	14,9 ^e	11,6 ^{d,3}	64,1 ^{d,3}	45,8 ^{d,3}	15,4 ^{d,3}	7,5 ^{d,3}	310,4 ³	0,091
Bratislava	419 678	0,5	:	114	8,5 ³	9,0 ³	7,9 ³	67,9 ³	56,8 ³	12,2 ³	3,1 ³	314,7 ²	0,241 ²
Brisele	1 183 841 ⁰	0,8	65,7	104	18,4 ¹	19,7 ¹	16,8	57,4	42,4	15,7 ³	3,2 ^{e,3}	451,3 ³	0,245
Budapešta	1 757 618	0,7	96,7 ¹	116	10,4 ¹	10,9 ¹	9,9 ³	64,2 ³	51,4 ³	9,2 ³	3,6 ³	327,4 ²	0,287
Bukareste	2 110 878	-1,1	:	114	:	:	:	:	:	8,4 ¹	5,9 ¹	:	:
Dublina	516 255 ³	:	79,7 ^{e,3}	105	16,1 ^{e,3}	21,0 ^{e,3}	10,2 ^{e,3}	69,5 ^{e,3}	54,3 ^{e,3}	15,8 ^{e,3}	3,2 ^{e,3}	421,9 ³	0,116 ³
Hamburga	1 762 791	0,9	86,6	106	5,5	5,9	4,9	70,1 ^{e,2}	57,6 ^{e,2}	10,5 ^{e,2}	3,7 ^{e,2}	346,1	0,218
Helsinki	620 715	1,3	91,4	112	7,5	8,9	6,2	64,7	61,1	11,3 ³	2,5 ³	408,1 ³	0,098

Nosaukums	Pastāvīgo iedzīvotāju skaits 2015. gada sākumā	Pastāvīgo iedzīvotāju skaits izmaiņas pret iepriekšējo gadu	2014. gads										
			Pilsoņu īpatsvars	Sieviešu skaits uz 100 vīriešiem	Bezdarba līmenis	Bezdarba līmenis, vīrieši	Bezdarba līmenis, sievietes	Vīriešu ekonomiskās aktivitātes līmenis	Sieviešu ekonomiskās aktivitātes līmenis	Dzimuma vispārīgais koeficients	Zīdaiņu mirstības koeficients (uz 1 000 dzīvi dzimušo)	Reģistrēto vieglo automobiļu skaits (uz 1000 iedzīvotāju)	Bojā gājušo cilvēku skaits ceļu satiksmes negadījumos (uz 10 000 iedzīvotāju)
Kopenhāgena	580 184	1,9	87,5 ¹	103	5,9 ¹	6,3 ¹	5,5 ²	68,6 ²	64,2 ²	16,5 ²	2,6 ²	:	:
Ķelne	1 046 680	1,2	82,9	106	7,2	8,3	6,0	64,9 ^{e,2}	52,7 ^{e,2}	10,2 ^{e,2}	3,2 ^{e,2}	355,6	0,222
Lille	1 119 832 ²	0,5	93,5 ²	109	16,2 ²	16,9 ²	15,5 ²	64,5 ²	53,7 ²	15,4 ²	3,3 ²	444,5 ²	0,232 ²
Liona	1 321 495 ²	1,1	90,9 ²	110	13,4 ²	13,3 ²	13,5 ²	64,7 ²	55,1 ²	15,7 ²	4,2 ²	445,0 ²	0,204 ²
Lisabona	524 282 ¹	-2,4	93,6 ^{e,1}	119	11,8 ^{e,1}	13,2 ^{e,1}	10,6 ^{e,3}	59,9 ^{e,3}	50,2 ^{e,3}	10,1 ³	2,6 ³	:	0,354 ²
Londona*	8 477 600 ⁰	1,4	78,4 ^e	102	9,2 ^e	9,1 ^e	9,2 ^{d,3}	70,7 ^{d,3}	54,3 ^{d,3}	15,0 ^{d,3}	3,8 ^{d,3}	293,8 ³	0,150
Luksemburga	111 287	3,8	36,2 ⁵	100	8,1 ⁵	8,6 ⁵	7,5 ⁵	:	:	12,6 ⁵	:	667,9 ⁵	0,223 ⁵
Ļubjana	287 218	0,5	92,8 ²	108	:	:	:	:	:	11,0 ²	0,6 ²	434,1 ³	0,285 ²
Madride	3 141 991	-0,7	86,8	115	15,8	16,3	15,3	66,6	52,5	9,6 ^{e,3}	3,5 ^{e,3}	455,3	0,161
Marseļa	1 045 805 ²	0,3	92,8 ²	111	17,0 ²	17,0 ²	17,0 ²	58,6 ²	48,8 ²	14,2 ²	3,7 ²	435,4 ²	0,402 ²
Milāna	1 337 155	1,0	84,6	111	6,9	6,8	7,0 ¹	57,8 ³	45,4 ³	9,3 ³	1,8 ³	547,1 ³	0,483 ²
Minhene	1 429 584	1,5	77,0	106	4,5	4,6	4,3	67,6 ^{e,2}	56,6 ^{e,2}	11,6 ^{e,2}	2,8 ^{e,2}	349,7	0,135
Nikosija	329 500	-1,3	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Oslo	647 676	2,1	85,8 ¹	101	3,0 ³	3,5 ¹	2,4 ²	71,9 ²	64,3 ²	16,5 ²	2,0 ²	414,9 ²	0,130 ²
Parīze	2 240 681 ²	-0,4	85,2 ²	113	11,5 ²	11,3 ²	11,8 ²	69,5 ²	61,0 ²	13,1 ²	2,9 ²	225,5 ²	0,174 ²
Prāga	1 259 079	1,3	87,0	106	6,8	7,0	6,6 ³	64,7 ³	55,4 ³	11,4 ³	1,6 ³	540,7 ³	0,298 ³
Rīga	641 007	-0,4	75,3 ¹	127	13,9 ¹	19,4 ¹	14,1 ¹	68,6 ¹	55,7 ¹	10,9 ¹	3,1 ¹	232,2 ²	0,528
Roma	2 872 021	0,3	90,4	111	9,5	9,0	10,0 ¹	57,3 ³	44,3 ³	9,6 ³	2,8 ³	701,7 ³	0,584 ²
Sofija	1 316 557	0,5	98,9 ^e	110	8,1 ^e	9,0 ^e	7,3 ^{e,1}	64,6 ^{e,1}	56,6 ^{e,1}	10,3 ³	4,6 ³	654,9 ³	0,420 ¹
Stokholma	911 989	1,6	89,8 ³	104	6,5 ³	6,4 ³	6,5 ³	64,7 ³	59,9 ³	15,8 ³	1,8 ³	361,6 ³	0,127 ³
Tallina	413 782	0,7	78,9 ¹	121	10,4 ¹	11,8 ¹	9,1 ¹	68,2 ¹	58,9 ¹	11,5 ³	1,7 ³	233,2 ³	0,170
Valleta	5 677	-0,4	95,9 ^{e,5}	102	8,6 ⁵	8,5 ⁵	8,7 ^{e,5}	:	:	9,6 ^{e,5}	:	527,5 ⁵	0,394 ⁵
Varšava	1 744 351	0,5	:	118	:	:	:	:	:	10,7 ^{d,e,1}	2,8	564,8 ³	0,402 ²
Viļņa	542 626	0,5	98,4 ^{e,1}	123	10,5 ^{e,1}	13,0 ^{e,1}	8,2 ^{e,3}	70,5 ^{e,3}	62,0 ^{e,3}	11,5 ³	2,3 ³	460,2 ³	0,500
Vīne	1 741 246 ¹	0,7	77,0 ¹	108	:	:	:	:	:	10,7 ¹	4,7 ¹	393,5 ⁵	0,098 ¹
Zagreba	793 049 ⁰	0,1	99,3	114	11,9	13,5	10,3	59,1	50,5	10,4	3,4	294,7	:

Piezīmes:

* Londona – pilsētas urbālais centrs

(skaidrojumu skatīt <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4422005/7435521/Methodological-manual-on-city-statistics-Apr16.pdf>).

Dati par pastāvīgo iedzīvotāju skaitu 2015. gada sākumā iegūti no Eiropas valstu statistikas iestāžu datubāzēm, izņemot datus par Briseli, Dublinu, Atēnām, Parīzi, Zagrebu, Vīni, Lisabonu, Londonu, Lionu, Lilli, Marseļu un Birmingemu (*Eurostat* datubāze).

0 = 2014. gada dati;

1 = 2013. gada dati;

2 = 2012. gada dati;

3 = 2011. gada dati;

4 = 2010. gada dati;

5 = 2009. gada dati;

: = dati nav pieejami;

d = atšķirības definīcijā, lūdzam skatīt metadatus;

e = aprēķins.

Datu avots: *City Statistics Illustrated* (<http://ec.europa.eu/eurostat/cache/RSI/#?vis=city.statistics&lang=ne>), *Eurostat* un Eiropas valstu statistikas iestāžu datubāzes.

Vairāk datu *Eurostat* datubāzes sadaļā *Urban Audit (urb)*

(<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>).

© Centrālā statistikas pārvalde, 2016.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta.

Sagatavojusi Statistikas plānošanas un standartizācijas daļa.

Atbildīgā par izdevumu Olga Pritula, tālr. 67366613.